Redactiunea, Administratiunea si Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ, Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena: Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalck, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoiélă.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

"Gazeta" iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afara şi la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 204. Braşovŭ, Sâmbătă 17 (29) Septemvre 1888.

Cum se contraḑicŭ şoviniştii.

II.

Braşovŭ, 15 Sept. v.

In articululŭ, ce'lŭ publicămŭ mai josŭ, „Pesti Naplo" susţine că „naţionalităţile năvălescŭ directŭ asupra statului şi că-i atacă temeliile; susţine că ele stabilescŭ şi profeseză, „programe în contra statului" şi că arŭ avé „aspiraţiunĭ duşmane statului."

In ce consistă înse pretinsa lorŭ duşmăniă?

Despre acésta fóiă şovinistă nu ne dă nicĭ o desluşire. Numai o singură dată afirmă unŭ faptŭ positivŭ, ce ar puté servì ca esplicare pentru grozava mâniă ce-o nutrescŭ şoviniştii ungurĭ faţă cu naţionalităţile.

„Naţionalităţile", esclamă „P. Naplo", „mereu se plângŭ că Maghiarii le asuprescŭ"...

Imprejurarea acésta e de ajunsŭ pentru fóia maghiară, ca sĕ ne declare de nisce „duşmanĭ înverşunaţĭ ai statului".

Décă nisce copii orfanĭ se plâng, că tutorulŭ lorŭ îi maltrateză, suntŭ duşmanii lui şi ai întregei instituţiunĭ a tutoratului.... Ciudată logică şovinistică!

Credemŭ că este fórte nemeritŭ a asemĕna naţionalităţile nemaghiare din Transilvania şi Ţéra ungurésca cu nisce copii orfanĭ, căcĭ de douḑecĭ de anĭ încóce ele n'au avutŭ parte de a cunósce măcarŭ o singură dată ce va se ḑică tractarea părintéscă. Pentru ele „părintesculŭ guvernŭ" n'a esistatŭ decâtŭ numai pe hărtiă şi în promisiunile false şi ademenitóre ale adversarilorŭ lorŭ, după carĭ întotdéuna au urmatŭ cele mai marĭ desamăgirĭ.

Aşa dér „naţionalităţile se plângŭ mereu, că Maghiarii le asuprescŭ," prin urmare atacă temeliile statului. In casŭ, când nu s'ar plânge liş s'ar imputa, că conspiră în secretŭ şi refrenulŭ ar fi acelaşĭ, că suntŭ duşmane statului.

Ceea ce este însĕ şi mai ciudatŭ. şoviniştii dela „Pesti Naplo" ca oposiţionalĭ ce suntŭ, sĕ vĕdŭ vrêndŭ-nevrêndŭ constrînşĭ a recunósce, că naţionalităţile nemaghiare au cause de a se plânge de asuprire.

Dér lucru de mirare — nu aceia carĭ le asuprescŭ suntŭ de vină că ele trebue sĕ sufere, ci totŭ naţionalităţile pórtă vina tristei şi durerósei lorŭ sitiuaţiunĭ.

Aicĭ are încâtva dreptate „Pesti Naplo". Este unŭ adevĕrŭ recunoscutŭ de toţĭ istoricii, că fiă-care poporŭ îşĭ merită despoţii sĕi şi acésta ar fi o temă, care ar trebuì sĕ le dea multŭ de gânditŭ mai alesŭ Românilorŭ cu carte, carĭ prin slăbiciunile şi impasibilitatea lorŭ au contribuitŭ aşa de multŭ la crescerea şi înflorirea şovinismului ungurescŭ de astăḑĭ.

Dér şoviniştii dela fóia pestană suntŭ departe de a da vină conducĕtorilorŭ naţionalităţilorŭ pentru că n'au fostŭ destulŭ de solidarĭ şi energicĭ în lupta pentru apĕrarea limbei şi a naţionalităţii lorŭ. Ei le împută numai că la alegerile pentru dietă „îşĭ vênd voturile guvernului."

„Comitatele în care Românii, Slovacii şi Sêrbii suntŭ în maioritate covêrşitóre trimitŭ totŭ deputaţĭ guvernamentalĭ în dietă, cu carĭ guvernulŭ maioriseză maghiarimea." Aşa glăsuesce „Pesti Naplo" şi de aceea denégă orĭ-ce basă etică acusărilorŭ şi gravaminelorŭ nóstre şi-şĭ spală mânile ca Pilatŭ susţiindŭ, că totŭ acele naţionalităţĭ, carĭ sprijinescŭ guvernulŭ, stabilescŭ programurĭ în contra guvernului şi a statului şi din causa acésta nicĭ o partidă maghiară nu póte face causă comună cu ele şi nu le póte ajuta nicĭ atuncĭ, când ar trebuì sĕ le ajute.

Desluşiţi-ne acuma, onorabilĭ şoviniştĭ, cum se póte ca naţionalităţile de o parte sĕ se facă slugile guvernului la alegerĭ şi de altă parte sĕ uneltéscă în contra lui şi a statului, astfeliu ca nicĭ oposiţionalii ungurĭ sĕ nu mai pótă da mâna cu ele?

Orĭ una orĭ alta trebue sĕ fiă minciună, căcĭ a ajuta cuiva şi a voì sĕ-lŭ omorĭ în acelaşĭ momentŭ este o curată imposibilitate.

Se vede că şoviniştii ungurĭ, când vorbescŭ de naţionalităţĭ uită totŭ ce se petrece în jurulŭ lorŭ. Aşa a uitatŭ „Pesti Naplo" şi de afacerea abusurilorŭ electorale ale fişpanului Ormos, care a făcutŭ atâta sensaţiă între oposiţionalii ungurĭ şi despre care soţulŭ sĕu „Egyetértes" a scris înainte c'o lună:

„Décă peste câteva sute de anĭ cronicarii vorŭ face amintire de Ungurĭ..... vorŭ spune, că a trăitŭ unŭ poporŭ în plaiurile Tisei, care a pututŭ sĕ se mulţăméscă a se nutri cu minciuna, care s'a lăudatŭ în faţa întregei lumĭ, că e liberŭ, pe când elŭ n'a fostŭ decâtŭ o cétă de sclavĭ, care se póte cumpĕra cu banĭ mişelescĭ...."

Şi totuşĭ „Pesti Naplo", pe când se plânge de demoralisarea în administraţiă, vrea sĕ facă pe naţionalităţile deşmoştenite responsabile pentru presiunile şi abusurile electorale ale guvernului Tisza!

Afacerea Strossmayer.

„Arad és Vidéke" pretinde a sci din isvorŭ fórte sigurŭ, că dojenirea episcopului Strossmayer din partea monarhului a fostŭ multŭ mai aspră de cum s'a scrisŭ prin ḑiare. Aşa spune fóia ungurésca între altele, că Maiestatea Sa s'a întorsŭ de 2 orĭ pe dinaintea publicului, fără ca sĕ observe pe Strossmayer. Episcopulŭ intrândŭ în conversaţiă cu unulŭ din archieriei ce erau de faţă, asemenea nu observà pe Maiestatea Sa. De-odată însĕ monarchulŭ îndreptându-se spre elŭ îlŭ agrăì cu cuvintele: „*Sie, Bischof!*" La auḑulŭ acestora episcopulŭ se întórse surprinsŭ spre monarchŭ. Monarchulŭ din nou i-ar fi ḑisŭ atuncĭ: „*Sie... Sie!*" In urma acésta urmà apoi dojana cunoscută. „Arad és Vidéke" ḑice, că cuvintele „*Sie Bischof*" au rĕmasŭ de atuncĭ proverbiale între locuitorii din Budapesta.

Ḑiarulŭ berlinesŭ „*Germania*" publică în afacerea Strossmayer o lungă corespondenţă, ce 'i se trimite din Viena. In acéstă corespondenţă se ia în apĕrare episcopulŭ Strossmayer şi se atacă pressa ungurésca. Corespondentulŭ vienezŭ vorbesce despre persecuţiunea Croaţilorŭ, ḑicêndŭ că la 1848 „Croaţii au fostŭ aceia, carĭ au apĕratŭ monarchia contra revoluţiei." Despre Strossmayer ḑice: In mĕsura în care episcopulŭ dela Diakovar se bucură de iubirea şi stima naţiunei sale, în aceeaşĭ mĕsură a atrasŭ asupra sa ura liberaliştilorŭ şi duşmănia şoviniştilorŭ maghiarĭ. Partida dela putere a Ungariei nu simpatiseză cu Croaţii, mai alesŭ din consideraţiă faţă ca cele petrecute în 1848, când Croaţii cu arma în mână s'au luptatŭ contra revoluţionarilorŭ maghiarĭ pentru împĕratŭ şi împĕrăţiă. Aşa-deră partida acésta privesce cu ură orĭ-ce mişcare nnţională croată şi unŭ bărbatŭ cum este Strossmayer, care a făcutŭ atâta bine pentru desvoltarea naţională a Croaţilorŭ, e discreditatŭ în gradulŭ supremŭ. De multŭ timpŭ partida acésta a pânditŭ în secretŭ ocasiunea pentru a nimici politicesce pe acestŭ disgraţiatŭ capŭ bisericescŭ...

Corespondentulŭ vienesŭ alŭ ḑiarului „Novoje Wremja" scrie, că reîntórcerea lui Strossmayer acasă, dela Belovar, în trecerea sa pe întregŭ teritoriulŭ croatŭ, a avutŭ înfăţişarea unui conductŭ triumfalŭ. In călĕtoria acésta Strossmayer a fostŭ însoţitŭ de toţĭ episcopii croaţĭ, afară de cardinalulŭ Mihalovits. Pretutindenea a fostŭ întêmpinatŭ ca ovaţiunĭ. In mai mare mĕsură a luatŭ parte la aceste manifestaţiunĭ preoţimea catolică şi încă nu numai preoţii carĭ stau în atingere imediată cu poporulŭ, ci şi canonicii şi ceialalţĭ archierei, afară de cardinalulŭ metropolitŭ Mihalovits. Toţĭ episcopii suntŭ pe partea lui Strossmayer şi-lŭ privescŭ pe acésta ca pe adevĕratulŭ capŭ alŭ bisericei croate. In Croaţia esistă deja convingerea, că dojana ce i-a adresat'o. monarchulŭ

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(1)

Istoriculŭ clădirii scólelorŭ române din Braşovŭ.

In anulŭ 1846 mĕ aflam în Viena în Academia C. R. a artelorŭ frumóse, unde, după ce absolvasem cursulŭ architecturei, cercetam scóla antică de modele figurale, pentru a mĕ esercita şi în ramulŭ istoricŭ de pictură. Domnulŭ protopopŭ Ioanŭ Popazu (acum episcop în Caransebeşŭ) venise la Viena, şi avui onóre a mĕ întêlni şi a-i face cunoscinţa. Presentându-mĕ la D-sa ca architectŭ diplomatŭ şi 1-mulŭ premiatŭ de acea Academiă, îmĭ descoperi cugetulŭ obştei române din Braşovŭ, că s'ar pregăti de clădirea unei scolĭ naţionale. Totdeodată m'a învitatŭ sĕ pregătescŭ unŭ proiectŭ de planŭ corĕspunḑĕtorŭ zelului şi necesităţii unei asemenea scóle. Eu l'am rugatŭ sĕ-mĭ déie programa de părţile ce voiesce sĕ se cuprindă în edificiulŭ acestei scóle, cum şi mĕsurile locului pe care este a se zidi edificiulŭ scólei măcarŭ aproximative. D-sa mi-le-a comunicatŭ mai întocmai cu dimensiunile în realitate ale terenului.

Indată ce am avutŭ aceste base m'am apucatŭ a face o schiţă de proiectŭ, séu cu alte cuvinte: unŭ studiu pentru planulŭ scólei.

Cine scie câtŭ era pe acele timpurĭ naţiunea română de apĕsată, se va minuna, cum a pututŭ cineva şi numai sĕ viseze despre unŭ aşa mare proiectŭ, şi încă pentru o scólă română?

Atuncĭ, când gemeau încă toţĭ Românii sub jugulŭ tiranŭ alŭ supremaţiei uniunei celorŭ trei naţiunĭ privilegiate din Ardealŭ; atuncĭ când Românilorŭ nu le era ertatŭ nicĭ sĕ vorbéscă despre o scólă românéscă mai neînsemnată, cu atâtŭ mai puţinŭ, de unŭ edificiu mĕreţŭ care ar corĕspunde şi pentru o Universitate; atuncĭ când nicĭ loculŭ menitŭ pentru scólă nu au cutezatŭ a-lŭ cumpăra pentru zidire de scóla, ci numai sub nume de proprietate privată.

Astăḑĭ încă — décă aruncămŭ o privire în trecutŭ — ne mirămŭ: ce a pututŭ însufla ideia clădirii unui edificiu aşa de mĕreţŭ? S'ar păré, că a fost numai o însuflare a spiritului divinŭ, asemenea acelorŭ însuflărĭ, carĭ au luminatŭ pe vechii profeţĭ. Căcĭ planulŭ (şi programa) de atuncĭ au corĕspunsŭ pe deplinŭ atâtŭ spiritului timpului câtŭ şi sistemului şi programei de învĕţământ din presentŭ; pare că organisaţiunea scolastică a fostŭ croită în împreună înţelegere cu compuitorulŭ programei pentru zidirea scólelorŭ române din Braşov.

La finitulŭ cursului şcolarŭ din 1846, m'am întorsŭ din Viena în patriă, şi cea dintâiu întreprindere a mea a fostŭ a merge la Braşovŭ şi a mĕ apuca seriosŭ de facerea planului şcólei. In 21 Iuliu 1846 am sositŭ în Braşovŭ, şi în 22 am mĕsuratŭ loculŭ, unde era sĕ se edifice şcóla, éră în 25 am începutŭ lucrarea planului, după care s'a şi ḑiditŭ edificiulŭ.

Cu tóte că toţĭ Românii doreau sĕ se încépă zidirea încă în primăvéra anului 1847, totuşĭ nedobêndindŭ încă permisiunea, remase esecutarea pe anulŭ următoriu.

In anulŭ 1848 însĕ se scie ce pedecĭ cumplite s'au pusŭ în calea realisărei acestei dorinţe generale: Isbucnirea turburărilorŭ, carĭ ţinură aprópe 2 anĭ, ale cărorŭ urmărĭ fatale s'au simţitŭ multŭ timpŭ. Şi nu numai că a fostŭ impedecată întreprinderea zidirei, din causa tulburărei dér şi mijlócele de traiu şi averile ómenilorŭ au fostŭ sleite. Mulţĭ binefĕcătorĭ ai întreprinderei zidirei au fostŭ despoiaţĭ de averĭ.

Astfeliu a rĕmasŭ începerea zidirei pănă în anulŭ 1851.

Atuncĭ ne mai putêndu-se încunjura lipsa unui edificiu pentru şcóle, şi elevii sporindu-se fórte, s'au hotărîtŭ toţĭ bărbaţii de inimă, c'unŭ singurŭ votŭ unanimŭ, că şcóla proiectată sĕ se încépă a se edifica. Au subscrisŭ fiăcare după putinţă sĕ contribue, atâtŭ la zidire, câtŭ şi la întreţinerea personalului de învĕţătură. S'au adunatŭ tóte mijlócele înlesnitóre spre acestŭ scopŭ şi în fine s'au

episcopului Strossmayer n'are sĕ fiă cea din urmă, căcĭ — dice corespondentulŭ fóiei rusescĭ — în Austro-Ungaria s'au mai întêmplatŭ lucrurĭ întórse și neașteptate și décă a fostŭ cu putință sĕ devină ministru-președinte unŭ condamnatŭ la mórte ca Andrassy, atuncĭ și cu Strossmayer se póte întêmpla sĕ se întórcă róta sorții.

Adunarea generală a staturilorŭ Romano-Catolice din Ardealŭ.

In 24 l. c. s'a deschisŭ adunarea generală a așa numitelorŭ state romano-catolice. După Te-deum la care a pontificatŭ episcopulŭ Loenharth s'au dusŭ cu toții în sala adunărei unde președintele mireanŭ alŭ staturilorŭ br. Ludovicŭ Josika ș'a ocupatŭ loculŭ.

O deputațiune a adusŭ pe episcopulŭ Loenharth, care a fostŭ aclamatŭ cu „eljen“; episcopulŭ a desfășuratŭ în discursulŭ de deschidere istoriculŭ acestorŭ adunărĭ accentuândŭ necesitatea de a se aduce tóte jertfele posihile spre a corĕspunde pe deplinŭ intereselorŭ catolice, după aceea a făcutŭ unŭ panegiricŭ reposatului ministru Trefort dicêndŭ, că a procedatŭ cu dreptate și ecuitate în afacerile catolicilorŭ din Ardealŭ. După verificărĭ s'a trimisŭ o telegramă salutătóre către Papa. A urmatŭ apoi discusiunea asupra cestiunei Congruei și adunarea a luatŭ cu însuflețire la cunoscință că episcopulŭ Loenharth contribue anualŭ 4310 fl. pentru sprijinirea clerului inferiorŭ. Comitetulŭ crede că cestiunea congruei se póte regula fără a cere concursulŭ statului. Staturile catolice potŭ stabili beneficiile preoțilorŭ cu 600 fl. Décă acésta nu s'ar pute esecuta față cu toțĭ preoții deodată, sĕ se facă succesivŭ. In totalŭ s'ar cere pentru întregirea beneficiilorŭ 12660 fl. anualŭ, care sumă apare deja acoperită afară de 2250 fl. Se speră că prin generositatea binefăcĕtorilorŭ se va procura și acéstă sumă. Comitetulŭ propune dér ca staturile sĕ decidă regularea congruei.

După acésta se nasce discusiune asupra minimului propusŭ de 600 fl. Gabriel Ugron dice, că este prea puținŭ, alții îlŭ țînŭ de ajunsŭ. In cele din urmă, după ce au vorbitŭ mai mulțĭ, s'a primitŭ propunerea comitetului de cinspredece cu acea observare, ca minimulŭ de 600 fl. sĕ fiă privitŭ numai ca provisoricŭ. A urmatŭ apoi desbaterea statutului de pensiune a cărui stabilire definitivă a fostŭ amânată la propunerea episcopului până ce esperții vorŭ calcula venitulŭ fondului de pensiune. Cu acésta s'a terminatŭ ședința ântêia. Séra a fostŭ banchetŭ în sala redutei.

Caracteristicŭ este, că foile șoviniste din Clușiu din incidentulŭ adunărei memorate ridică în slavă confesiunea catolică din Ardélŭ în speranță, că ea va contribui la maghiarisare cu mijlócele proprie, după ce statulŭ nu mai are banĭ cu ce sĕ înființeze scóle de statŭ ungurescĭ.

SCIRILE DILEI.

„Egyetértés“ dela 26 Septemvre aduce curiósa scire, că Alteța Sa archiducele *Carolŭ Ludovicŭ*, în timpulŭ petrecerei sale în Timișóra, ar fi făcutŭ „*adevĕrate demonstrații în favorulŭ limbei ungurescĭ.*“ Fóia ungurésca spune, că Alteța sa șĭ-ar fi scrisŭ numele *ungaresce* în albumulŭ pentru óspețĭ alŭ societății „Crucea roșiă“ și că cu toțĭ ar fi vorbitŭ numai unguresce, ér décă se întêmpla ca cineva sĕ-i rĕspundă în limba germană, Alteța Sa îșĭ esprima mirarea, că în Ungaria se află ómenĭ cărĭ nu sciu unguresce. Interesantă este mai vîrtosŭ următórea discuțiă, ce, după „Egyet“ ar fi avut'o archiducele cu nevasta protopopului evangelicŭ: Archiducele o întrébă: „Ön nem beszél magyarul? (D-ta nu vorbescĭ unguresce?) — „Nur deutsch, Hoheit!“ (Numai nemțesce, Alteță). — „Legaláb ért magyarul?“ (Celŭ puținŭ pricepĭ unguresce?) — „Sehr wenig, Hoheit!“ (Fórte puținŭ Alteță). — „Magyar esperesné létére? Hogy értsem ezt?“ (Dela o protopopésă maghiară, cum s'o înțelegŭ acésta?) — „Hoheit, ich hab' in mainer Jugend keine Gelegenheit gehabt ungarisch zu lernen“. (Alteță, eu n'am avutŭ în tinerețea mea nicĭ o ocasiune pentru ca sĕ învĕțŭ unguresce). — De azóta már megtanulhatott volna!“ (Dér de atuncĭ încóce ai fi pututŭ sĕ înveți). Cu asta încheiându-se convorbirea, Alteța Sa — dice fóia ungurésca — s'a întorsŭ în altă parte fără a vorbi unŭ singurŭ cuvêntŭ nemțescŭ.

* * *

Din Viena se scrie diarului „Novoje Vremja“, că o deputațiune a *emigranțilorŭ bosniacĭ* a rugatŭ pe Sultanulŭ ca séu sĕ gonéscă pe Austriacĭ din Bosnia séu sĕ concédă Musulmanilorŭ din Bosnia ca sĕ se revolteze pe față. Sultanulŭ a rĕspunsŭ, că nicĭ-odată nu va primi unŭ pactŭ cu Austria, prin care se vatĕmă drepturile lui de suveranitate.

* * *

Distinsulŭ profesorŭ din Praga și cunoscutulŭ filo-românŭ, d-lŭ Dr. *Ioan Jarnic*, a adresatŭ dilele acestea o scrisóre societății albaneze „*Dritta*“ din Bucurescĭ, esprimândŭ, *în limba română*, simpatia și interesulŭ ce pórtă pentru națiunea albaneză și română și pentru desvoltarea acestorŭ națiunĭ, pe care le privesce ca pe două surorĭ gemene.

„Indestulirea naționalitățilorŭ.“

Sub acestŭ titlu a apărutŭ în „*Pesti Naplo*“ dela 18 l. c. articululŭ de fondŭ, la care rĕspundemŭ în fruntea fóiei. Elŭ este de următorulŭ cuprinsŭ:

După cum se póte prevedé, condamnarea lui Traianŭ Doda va oferi naționalitățilorŭ prilegiu de a se plânge și de a acusa. Cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că în contulŭ aceleia vorŭ eși acum la ivélă și tóte acele amărăciunĭ, pe care le-au produsŭ trăsnetele regelui la Belovar. Ceeace față cu Regele nu au cutezatŭ sĕ spună, vorŭ spune-o acum în contra statului ungarŭ.

Sĕ privimŭ în fața acestorŭ acuse și gravamine. Și pentru-ca sĕ ne ocupămŭ cu acestea, ne vine tocmai *apropo* declarațiunea conducĕtorului cehicŭ Rieger despre dualismŭ. Rieger declară sincerŭ că Cehii arŭ fi fórte mulțumițĭ, décă arŭ avé atâta autonomiă câtă au Croații. O dovadă mai bună ca acésta nicĭ că se póte pentru netemeinicia acelorŭ acuse și gravamine, pe care le representă Strossmayer și aderenții lui.

Ce privesce însĕ pe naționalitățile nóstre, acelea în întrégă Europa suntŭ cele mai bine situate. Vadă ce face Rusia cu supușii ei de altă limbă. Vadă ce face Germania cu Alsația și Lotaringia. Vadă ce face România cu Ovreii și cu Maghiarii.

Dér la noi e ceva ne mai pomenitŭ, ca naționalitățile sĕ năvălésca directŭ asupra statului 'și sĕ-i atace temeliile. Mereu se plângŭ, că Maghiarii le asuprescŭ, dér ele înse-le cadŭ în acea greșélă mare, că pe când de o parte se excludŭ dela luptele vieții constituționale, pe atuncĭ de altă parte chiar ele suntŭ acelea, care la fiecare alegere de deputatŭ îșĭ vêndŭ voturile guvernului.

Sĕ ne uitămŭ pe rêndŭ la acele comitate, în care naționalitatea română, slovacă orĭ sêrbeascâ este covîrșitóre; și vomŭ afla, că acestea trimitŭ în cea mai mare parte deputațĭ guvernamentalĭ. Așa spre pildă: Árva, Carașulŭ, Liptó, Timișulŭ, Trencinulŭ, Turroczulŭ nu au alesŭ nicĭ măcarŭ unŭ singurŭ deputatŭ dietalŭ opposiționalŭ, ci totŭ numai guvernamentalĭ. In Aradŭ stau cincĭ guvernamentalĭ față cu doi oposiționalĭ, în Bereg 1 oposiționalŭ, 3 guvernamentalĭ; în Hunedóra 2 oposiționalŭ, 4 guvernamentalĭ; în Marmația 1 oposiționalŭ, 5 guvernamentalĭ; în Selagiu 2 oposiționalĭ, 3 guvernamentalĭ; în Zolyom 1 oposiționalŭ, 2 guvernamentalĭ; în Nyitra 1 oposiționalŭ și 10 guvernamentalĭ.

Numerii aceștia dovedescŭ destulŭ de eclatantŭ, că în Ungaria acusările și gravaminele naționalitățilorŭ nu au nicĭ o basă etică. Arată, că partea cea mare a agitatorilorŭ agitéză din negustoriă. Căcĭ în realitate lucrulŭ stă astfelŭ, că guvernulŭ, décă este în contradicere cu opinia publică maghiară, maiorisézâ maghiarimea cu ajutorulŭ naționalitățilorŭ.

Și întru câtŭ naționalitățile punŭ programurĭ în contra statului, pentru orĭ și care partidŭ maghiarŭ este preste putință de a face politică comună cu naționalitățile. Și așa apoi orĭ și ce se întêmplă cu ele în administrațiă, în colectarea de dare, în justițiă, nu potŭ fi luate în apĕrare, pentru că aspirațiunile dușmane statului nicĭ unŭ partidŭ nu póte sĕ le sprijinéscă. Guvernulŭ profită cu multă dibăciă, deși adeseorĭ în modŭ neconsciențiosŭ, de situația acésta. Dér aci însĕșĭ naționalitățile suntŭ de vină, căcĭ ele facŭ preste putință sĕ le ajute omulŭ chiar și acolo, unde ar pute, ba ar trebui chiar sĕ le ajute.

Nu scimŭ întru-câtŭ este adevĕratŭ, că dândŭ mâna cu Ludovicŭ Mocsáry, Carol Eötvös și Dionisie Pázmandy voescŭ sĕ înființeze unŭ partidŭ în scopulŭ îndestulirii naționalitățilorŭ. Dér décă ar și fi adevĕratŭ, nu am crede, că încercarea acésta ar succede. Pentru-că din partea Maghiarilorŭ trebue sĕ se întêmple apropierea. Orĭ-ce apropiere ce s'ar întêmpla din partea Maghiarilorŭ, ar mări numai córnele naționalitățilorŭ. Și noi din partea nóstră nicĭ-odată nu am pute sĕ contribuimŭ la o politică, care ar voi sĕ îmblândéscă aspirațiunile naționalitățilorŭ prin promisiunĭ și încredințărĭ.

Pentru resolvarea cestiunii naționalitățilorŭ și pentru îndestulirea naționalitățilorŭ din Ungaria, noi scimŭ și profesămŭ numai unŭ modŭ. Și acesta e: unŭ statŭ de dreptŭ în înțelesulŭ strictŭ alŭ cuvêntului; o justițiă exemplară, o administrațiă punctuală, grabnică și cinstită; o bună politică comercială și economică și o incassare de dare echitabilă.

Décă statulŭ ungarŭ va deveni odată astfelŭ și décă Românulŭ, Slovaculŭ și Sêrbulŭ vorŭ vedé odată, că pe terenulŭ justiției și alŭ administrației nu se face deosebire între Maghiarĭ și naționalitățĭ: atuncĭ nicĭ ei înșișĭ nu vorŭ simți acéstă deosebire și nicĭ nu vorŭ simți-o.

Inse îndată-ce vĕdŭ și se convingŭ, cŭ statulŭ ungarŭ nu este unŭ adevĕratŭ stătŭ de dreptŭ, în urma proprielorŭ miserii vorŭ deveni prada agitatorilorŭ pĕcătoșĭ. Trândăvia și demoralisațiunea în administrațiă este ceea-ce dă armă agitatorilorŭ naționalităților. Dér de altă parte înseșĭ naționalitățile suntŭ acelea, care totdéuna dau actualului guvernŭ majoritatea sigură. Acésta e cea mai mare calamitate a parlamentarismului ungurescŭ, care astfelŭ nu se póte desvolta pe calea sa, ci cade în brațele dominării de partidŭ. Nu póte crea acele reforme, care arŭ satisface nu numai pe Maghiarĭ, ci și pe naționalitățĭ. Căcĭ Maghiarii împărțițĭ și partea ce se află la putere îșĭ află unŭ spriginŭ sigurŭ la naționalitățĭ. Acesta e unŭ circulus vitiosus, din care deocamdată nu putemŭ eși; dér care ar crea o situațiă și mai rea și mai periculósă, décă s'ar îndrepta astfelŭ, că s'ar satisface naționalitățile prin promisiunĭ, a cărorŭ realisare ar ataca basele de existență ale statului ungarŭ.

Intêmplărĭ diferite.

Esecutorŭ împușcatŭ. Tînĕrulŭ Horvath Illes, în etate de 26 anĭ și de confesiunea *gr. cat.*, se rătăci printre funcționarii maghiarĭ, ajungênd esecutorŭ de statŭ. In calitatea acésta fŭ trimisŭ în comuna curatŭ maghiară Beregulŭ mare (Nagy Bereg) cu scopulŭ ca sĕ adune vitele locuitorilorŭ, ce deja erau mai de multŭ puse sub secuestru, spre a-le duce pe 19 Septemvre la têrgulŭ din Beregsasŭ ca sĕ le liciteze. In preséra dilei

---

începutŭ zidirea încă în anulŭ 1851 până o-au scosŭ din fundamentŭ.

Prin neobosita stăruință a Dlui protopopŭ Ioanŭ Popazu, care dicea: „Sĕ facemŭ Ierusalimulŭ românescŭ, templulŭ sciințelorŭ“, s'a edificatŭ „Templulŭ muselorŭ,“ care va fi celŭ mai frumosŭ monumentŭ, și va vorbi dela sine spre eterna memoriă a acestui bărbatŭ zelosŭ.

* * *

Pe la 10 Septemvre 1851, sosi vestea: că Prea S. Sa Episcopulŭ Andreiu Șaguna are sĕ vină la punerea petrei fundamentale la Brașovŭ. Bucuria era generală.

In 12 Septemvre la 3 óre după médădi s'au începutŭ săpăturile pentru fundamentele școlei naționale române.

Cea dintâiu lovitură cu sapa (cazma, gheunóia, ciagla) a fostŭ dată de bĕtrânulŭ cetățenŭ și negutătoriu *Vasile Lacea*, omŭ în etate de 72 anĭ, alŭ cărui esemplu frumosŭ l'au urmatŭ Domnii: George Barițŭ, Dimitrie Teclu, George Ancău, Stafoveanu și alțĭ mulțĭ bĕtrânĭ și tinerĭ negutĕtorĭ și elevĭ de școlă. Care cum sosea s'a pusŭ la săpatŭ. In decursulŭ lucrărei s'au mai asociatŭ Domnii: Protopopulŭ Ghermanŭ; protopopulŭ titularŭ I. Petricŭ; profesorii: Iacobŭ Mureșianu, Preda, G. Belissimusŭ, Andronicŭ Androne; negutătorii cetățenĭ: Bureția, alăturĭ cu Bărbuceanu, Dimitrie Oțoțoiu, Andreiu Corbu, Ioan Petrovicĭ, Constantinŭ Belgasoglu, George G. Ioan, Ioan Corbu, George Burbea, Arsenie Diamandi, Ioanŭ Navrea, Dimitrie Iuga și alții, carĭ au lucratŭ până séra.

Alăturea locului de ziditŭ lucrau lemnarĭ (bărdașĭ) la gratia de stejar pentru fundamentŭ.

In dilele următóre s'a continuatŭ lucrarea cu unŭ numĕrŭ de robĭ (arestanțĭ de penitenciarŭ—Zuchthaus) și cu lucrătorĭ ordinarĭ. Dér mirare! nu voiau sĕ lucreze, și unii chiar au desertatŭ, ca dela unŭ lucru preste putința lorŭ. S'a mai întêmplatŭ — ca la multe zidirĭ — că s'a surpatŭ unŭ malŭ alŭ șanțului de fundamente. Unii din lucrătorĭ însĕ mai ambițioșĭ și cu amorŭ propriu, vĕdêndŭ că se apropiă diua punerei petrei fundamentului au promisŭ, că vorŭ lucra și a doua di (fiindŭ Duminecă), și astfeliu cu multă silință au scosŭ pămêntulŭ surpatŭ care umpluse pe jumĕtate șanțulŭ fundamentului.

Duminecă în 16 Septemvre au lucratŭ atâtŭ pălmașĭ câtŭ și lemnarĭ și au aședatŭ gratiele, bătêndu-se mai ântêiu piloțĭ, însĕ numai pe jumĕtate, căcĭ cu tóte că terenulŭ era mlăstinosŭ, și la 1 metru începea a eși apă, totușĭ sub podulŭ fundamentului pămêntulŭ era vîrtosŭ și nu întrau piloții mai adêncŭ de 0.80 până la 1.00 m. Nefiindŭ déră cu putință de a bate piloțĭ, s'au aplicatŭ sub întregulŭ edificiu numai gratii de stejarŭ. Dér cu tóte acestea, zidirea e atâtŭ de solidă, încâtŭ nu s'a ivitŭ nicĭ cea mai mică crepătură până în diua de astădĭ.

In acéstă di (16 Sept.) s'a ținutŭ ședință de eforiile bisericescĭ și scolare sub președința I. P. Sale a Episcopului Șaguna, care sosise cu o di înainte în Brașovŭ. S'a luatŭ hotărîrea, ca a doua di Lunĭ 17 (29) Septembre, în diua S-tei Sofie, sĕ se pună pétra fundamentală și sĕ se alégă ca patrónă a Scólei S-ta Sofiă. (Va urma.)

(5)

Despre educațiunea de sine însușĭ.

(Subiectulŭ unei conferințe ținute la Ateneulŭ din Craiova).

(Fine.)

Unŭ însemnatŭ faptŭ moralŭ de acestŭ felŭ este patriotismulŭ, a cărui scânteiă divină licuresce până și în inimile unorŭ criminalĭ, și care face pe ómenii de bine sĕ înfrunte cu entusiasmŭ periculele și mórtea pentru apĕrarea țĕrii și națiunii lorŭ.

Altele suntŭ vederile omului rĕu din fire. Elŭ simte cu totulŭ eterogenŭ, cu totulŭ deosebitŭ de lumea ce-lŭ înconjóră. Acésta n'are valóre pentru elŭ, decâtŭ întru câtŭ îi póte servi de mijlocŭ pentru îndestularea trebuințelorŭ și poftelorŭ individuale. Alte ființe, alțĭ ómenĭ nu suntŭ pentru elŭ decâtŭ niște

de 19 Septemvre vitele menite pentru licitațiă erau deja adunate la casa comunală, ér esecutorulŭ se încuartiră la comisarulŭ de drumŭ Nagy Janos. Pe când acesta împreună cu numerósa lui familiă și cu esecutorulŭ de dare se puseră la masă ca sĕ cineze, dela o feréstră se audì de-odată descărcătura unei puscĭ, în urma căreia esecutorulŭ cădŭ josŭ și murì imediatŭ. Stăpânulŭ casei încă primì o rană ușóră la brațŭ. In urma cercetărilorŭ, ce suntŭ deja în curgere, esistă bănuiala, că atentatufŭ s'a făcutŭ în urma unui complotŭ urditŭ de o parte o locuitorilorŭ esecuațĭ.

Literatură.

„Meseriașulŭ Românŭ," fóiă pentru învĕțătură și petrecere, întocmită pentru meseriașĭ și toțĭ iubitorii de meserii. Apare în Brașovŭ de 2 orĭ pe lună și costă pe $^1/_2$ anŭ 60 cr. séu 2 francĭ. Editorŭ și Redactorŭ: *Bartolòmeiu Baiulescu*, președintele Reuniuneĭ pentru sprijinirea meseriașilorŭ românĭ în Brașovŭ. — Nr. 18 dela 15 (27) Septemvre conține: Lucrulŭ femeilorŭ și copiilorŭ. — Lege pentru meserii în România. — Invențiunĭ și descoperirĭ datorite norocului și întêmplărei. — Lupulŭ și oerulŭ, de Th. D. Speranță. — Feliurite pentru meserinșĭ. — Scirĭ economice și industriale. — Multe și mĕrunte. — Glume. — Bibliografiă. — Concursŭ. — Têrgurile de la 16—30 Sept. 1888.

„Scóla și Familia," fóiă pentru părințĭ și învĕțătorĭ. Comitetulŭ de redacțiune: Ionŭ Dariu, redactorŭ responsabilŭ, St. Iosifŭ, G. C. Bellissimus, I. D. Petrașcu. Abonamentulŭ pe anŭ 2 fl. pe jum. de anŭ 1 fl. séu 3 francĭ. Sumarulŭ nr-lui 5 dela 1 (13) Septemvre: Limba maternă în scóla poporală, de I. Dariu, — Principiile generale ale învĕțĕmêntului (Didactica). — „Măricelŭ copăcelŭ!" de George C. Bellissimus. — Discursŭ funebru la mórtea D-rului N. Popŭ, de Stefanŭ Iosifŭ. — Bibliografiă. — Diverse. — Convocare.

Anunciu și Invitare.

Reuniunea *„Mariana"* a învĕțătorilorŭ din fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului și jurŭ va ține *adunarea generală* din anulŭ curentŭ în *Sângeorgiu la 14 și 15 Octomvre st. n.*

Programa:

1. Membrii asistă in corpore la serviciulŭ divinŭ.
2. Deschiderea ședinței prin președinte.
3. Raportulŭ anualŭ și esmiterea comissiunilorŭ.
4. Tractate teoretice, și anume: *a)* Biografia și principiile pedagogului Herbart, apoi influința acestora asupra pedagogiei moderne. *b)* Fröbel și grădinele de copii. *c)* Despre caracterŭ în genere, caracterulŭ bunŭ și modulŭ de desvoltare și cultivare a acestuia. *d)* Modulŭ de folosire a legendarului în scóla poporală. *e)* Disciplina scolastică, mijlócele, carĭ stau la disposițiune învĕțătorului pentru o disciplină bună și de ce are a se ferì la aceea. *f)* Biblioteca scólei poporale și cea privată a învĕțătorului. *g)* Memorisarea mechanică este necesitate indispensabilă pentru scólă? *h)* Invĕțămentulŭ stilisticŭ în scóla poporală.
5. Tractate practice cu scolarii și adecă:
   a) Numĕrulŭ 2. din computŭ; *b)* Bucata 37 *„Pisica și șórecii"* din legendarulŭ de V. Petri, tractată cu privire la înțelesŭ și cetirea fluentă. *c)* Casurile substantivului, o lecțiune din gramatică.
6. Declamarea poesielorŭ: *a)* „Omulŭ frumosŭ", de A. Mureșianu. *b)* „Toporulŭ și pădurea", de G. Alesandrescu și *c)* „Fluerulŭ ciobanului" din legendarulŭ de V. Petri.

Alte tractate teoretice séu practice înaintate subsemnatului Comitetŭ până la 7 Octomvre st. n. se vorŭ considera.

Năsĕudŭ, 10 Septemvre 1888.

Comitetulŭ Reuniunei „Meriane."

Președintele: **Gr. Moisilu**, viccriu foraneu,
Secretarulu: **Clementŭ Grivasc.**

Mulțămită publică.

Cigmeu, Septemvre 1888.

Poporulŭ românŭ gr. cat. din Cigmeu încă în an. 1885 a întreprinsŭ cu mare însuflețire edificarea unei scóle confesionale din materiulŭ solidŭ și întru tóte corespundĕtóre cerințelorŭ legei. Entusiasmulŭ de care este cuprinsŭ acestŭ poporŭ pentru causa sa culturală și națională apare și din împregiurarea, că elŭ, fără a dispune măcarŭ de unŭ banŭ gata, numai prin repartițiunĭ a sciutŭ duce în deplinire edificarea acestei scóle.

Intru sĕvîrșirea deplină a acestei opere grele, Ilustritatea Sa Prea Sânțitulŭ Domnŭ Episcopŭ Dr. *Victor Mihalyi de Apșia* s'a înduratŭ a dispune deschiderea unei colecte benevole în gremiu în favórea școlei nóstre, la carea Ilustritatea Sa singurŭ a contribuitŭ suma de 50 fl. v. a.

Intréga listă a contribuenților se compune din: Ilustritatea Sa Dr. Victor Mihalyi, Episcopŭ 50 fl., St. Moldovanŭ prepositŭ 2 fl., Andreiu Liviu canonicŭ 1 fl., Petru Popŭ can. 1 fl., Beniaminŭ Densușianu can. 1 fl., Simeonŭ Tamașiu protopopŭ în Lugoșŭ 1 fl., Nicolau Nestorŭ 20 cr., Dr. Maiorŭ med. 1 fl. Fabiu Rezeiu adv. 1 fl. Suma: 58 fl. 20 cr. v. a.

Senatulŭ școlei gr. cat. din Cigmeu vine a esprima marinimoșilorŭ contribuitorĭ și în specialŭ Ilustrităţii Sale Prea Sânțitului Domnŭ Episcopŭ cea mai căldurósă mulțămită și recunoscință.

In numele Senatului scol.

Ioachimŭ Crișanu,
preotŭ gr. cat.

CUNUNIA.

D-lŭ *Alesandru Muthu*, teologŭ absolutŭ de Blașŭ, s'a cununatŭ în 16 Septemvre cu d-șóra *Elena Romanŭ* din Birghișŭ.

Dorimŭ fericire tinerei părechĭ!

SCIRĬ TELEGRAFICE.

Berlinŭ, 28 Septemvre.—„Reichsanzeiger" publică raportulŭ lui Bismark, prin care acesta înșiră pretinsele date false ce le cuprindŭ memoriile publicate ale împĕratului Fridericŭ în privința cronologică nu mai puținŭ ca și faptică. Dice că dênsulŭ (Bismark) consideră memoriile ca false. Dér fiă ele false orĭ nu, în orĭ-ce casŭ publicarea secretelorŭ de statŭ este o faptă penală. De aceea cancelarulŭ rógă pe împĕratulŭ sĕ dea încuviințarea de a se urmări judecătoresce „Deutsche Rundschau" și urzitorulŭ publicațiunei.

Impĕratulŭ a datŭ principelui Bismark împuternicirea de a apela la procurorulŭ statului.

Raportulŭ lui Bismark a produsŭ aicĭ grozavă sensațiune.

Detmold, 28 Septemvre.—Impĕratulŭ Germaniei a plecatŭ la Stuttgart.

Roma, 28 Septemvre.—Papa a primitŭ unŭ mare numĕrŭ de preoțĭ italianĭ peregrinĭ. In discursulŭ ce li le-a adresatŭ, Papa a accentuatŭ drepturile nealienabile ale scaunului papalŭ, asupra cărora niciodată nu va întra la vre-o învoială.

DIVERSE.

Reforma călindarului. Societatea astronomică din Francia, presidată de dlŭ Camille Flamarion, a primitŭ dela unŭ donatorŭ anonimŭ o sumă de 4000 lei pentru a se deschide unŭ concursŭ pentru reforma călindarului actualŭ. S'au presentatŭ vre-o 59 de proiecte și 6 premiurĭ au fostŭ date. Memoriulŭ, pentru care s'a obținutŭ premiulŭ întâiu, împarte anulŭ în patru trimestre de 91 dile fiăcare séu tocmai 13 sĕptĕmânĭ. Aceste patru trimestre fiindŭ absolutŭ egale și identice, resultă de aci, că călindariulŭ anului se găsesce redusŭ la călindarulŭ unui trimestru. Cu tóte acestea ele nu dau în totalŭ decâtŭ 364 dile, a 365-a și 366-a din anii bisextilĭ suntŭ clasate ca dile complimentare în afară din sĕptĕmână și din lună. Acésta permite ca anulŭ următorŭ sĕ încépă cu aceeașĭ di a sĕptĕmânei ca și anulŭ precedentŭ. Astfelŭ toțĭ anii suntŭ absoluțĭ asemenea și acelașŭ trimestru se repetă infinitŭ. In acéstă lungă seriă de trimestre egale prima lună a fiă-cărui trimestru are 31 dile și începe cu diua de Lunĭ, a doua, 30 dile și începe cu Joi, a treia, de asemenea 30 dile și începe Sâmbăta. Acestŭ proiectŭ suprimă luna de 28 dile; elŭ stabilesce o ordine regulată în alternarea lunilorŭ de 30 și 31 dile; în fine elŭ permite fără ajutorulŭ nicĭ unui almanachŭ și printr'o simplă socotelă de unŭ minutŭ sĕ se fixeze în ce di a sĕptĕmânei a cădutŭ séu va cădé cutare pătrariu de lună, după cum este vorba de prima, de a doua séu de a treia lună a unui trimestru și acésta pentru orĭ-ce anŭ arŭ fi.

O mobilă curiósă. In esposițiunea dela Brucsela se póte vedé o mésă de scrisŭ făcută din stejarŭ vechiu, care la aparență nu diferă de alte mese de felulŭ acesta. Acéstă mésă însĕ se póte descompune și produce o mare surprisă. In timpŭ de cincĭ minute biroulŭ se póte transforma într'o garnitură completă pentru o odaiă de durmitŭ, consistândŭ din următórele articole: unŭ patŭ (inclusive saltea și plapomă); o masă; unŭ spălătorŭ cu ligheanŭ etc.; unŭ cofărŭ de piele; o oglindă și unŭ fotoliu. Inventatorulŭ este d-lŭ Zwiker-Lotar din Brucsela. In câteva minute tóte acestea obiecte se punŭ la locŭ și disparŭ, formândŭ biroulŭ cu tóte accesoriele sale. Prețulŭ acestui obiectŭ este 640 francĭ, lucratŭ fiindŭ din stejarŭ vechiu séu mahagonĭ.

Cursulŭ pieței Brașovŭ
din 28 Septemvre st. n. 1888

Bancnote românescĭ	Cump.	9.35	Vênd.	9.40
Argintŭ românescŭ .	„	9.28	„	9.32
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.53	„	9.55
Lire turcescĭ . . .	„	10.82	„	10.86
Imperialĭ	„	9.82	„	9.86
Galbinĭ	„	5.62	„	5·67
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	130.—	„	131.—
Discontulŭ	$6^1/_2$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena
din 27 Septemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	100.70
Renta de hârtiă 5%	90.70
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	145.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	97.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	112.50
Bonurĭ rurale ungare	104.50
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.50
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ . . .	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale transilvane	104.50
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	99.75
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	131.25
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	122.90
Renta de hârtiă austriacă	81.40
Renta de argintŭ austriacă	82.—
Renta de aurŭ austriacă	110.40
Losurĭ din 1860	139.90
Acțiunile băncei austro-ungare . . .	871.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. .	307.—
Acțiunile băncei de creditŭ austr . .	310.—
Galbenĭ împĕrătescĭ	$5.70^1/_2$
Napoleon-d'orĭ	$9.55^1/_2$
Mărcĭ 100 împ. germane	$59.12^1/_2$
Londra 10 Livres sterlinge	120.95

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

umbre, pentru care elŭ nu póte avé nicĭ unŭ simțĕmêntŭ de bunăvoință séu de milă, decâtŭ celŭ multŭ unŭ simțĕmêntŭ interesatŭ de simpatiă, întru câtŭ prin ei îșĭ póte scuti vre-unŭ interesŭ séu ajunge vre-unŭ scopŭ.

Simțĕmintele generóse ale altora, de amiciă, de patriotismŭ, de umanitate, sacrificiele și însașĭ recunoscința pentru binefacerile primite, suntŭ lucrurĭ neînțelese omului rĕu. Simțĕmintele și pasiunile firescĭ ale lui, născute și nutrite prin o nefericită predisposițiune, suntŭ: neîncrederea în alții; ura și invidia în contra celorŭ pe carĭ îi crede mai bunĭ, mai tarĭ séu mai fericițĭ decâtŭ elŭ; nepăsarea și dispretulŭ pentru cei mai slabĭ; și pofta de rĕsbunare în contra acelora, de carĭ se crede împiedecatŭ în urmărirea intereselorŭ sale.

Iubirea și liniștea sufletéscă, care dicŭ înțelepții că este culmea fericirii, este necunoscută omului rĕu. Ér mórtea este pentru elŭ cea mai mare nefericire; pentru că elŭ vede într'însa prăpastia neantului, nimicirea totală a ființei sale.*)

Uneorĭ o puternică sguduire morală póte sĕ deștepte iubirea și în inima celui rĕu. Și atuncĭ, la lumina acestui simțĕmêntŭ cerescŭ, elŭ întrevede adênca rătăcire, ce determină firea sa, și se întórce la calea mântuirii.

Unŭ asemenea exemplu aflămŭ în frumósa legendă a d-lui Alexandri, întitulată „Grue Sângerŭ", vol. III, pag. 106—107—109. Unŭ omŭ dintre aceia carĭ, pórtă iadulŭ în sufletulŭ lorŭ, pândesce pe inimicŭ în umbră și după sĕvêrșirea crimei recunósce în victimă cadavrulŭ părintelui sĕu. Acéstă îngrozitóre nenorocire produce în elŭ o astfelŭ de revoluțiune, încâtŭ îi schimbă firea și după unŭ jumĕtate de veacŭ de cumplite chinurĭ ale mustrării de consciință, de cumplite muncĭ impuse de bunăvoiă, acelŭ monstru sĕlbaticŭ, care afla plăcere în uciderea de ómenĭ, devine omŭ cu simțĕminte umane, care se pĕtrunde ne milă pentru suferința unui bietŭ animalŭ, a unei pasĕrĭ pe care o vede murindŭ și căreia prin binefacerea sa îi redă viéța. Și atuncĭ era mântuitŭ, era „iertatŭ".

Acesta este în adevĕrŭ unŭ fenomenŭ rarŭ, însĕ cu atâtŭ mai interesantŭ pentru studiulŭ tainelorŭ firii omenescĭ.

Deosebirea între omulŭ bunŭ și celŭ lacomŭ séu rĕu din fire ne arată de câtă însemnătate este, pentru fericirea omului, cultivarea virtuțilorŭ de dreptate și caritate.

Acéstă cultură, pe câtŭ de anevoiósă, ca sĕ nu dicŭ cu neputință, este pentru celŭ rĕu, pe atâtŭ de ușóră și plăcută e pentru celŭ bunŭ. Pentru acesta iubirea și binefacerea suntŭ trebuințe înăscute; și elŭ nu póte și nu înțelege a-șĭ căuta propria sa fericire decâtŭ pe acéstă cale.

Forma cea mai firéscă, sub care se manifestă simțĕmintele morale, este iubirea de țéră și némulŭ sĕu. Ea îndémnă pe ómenii de bine la fapte, care le asigură iubirea și venerațiunea contemporanilorŭ și memoria posterității. Nu toțĭ, numai geniele cele marĭ se potŭ face deadreptulŭ binefăcĕtorii omenirii întregĭ; însĕ fiăcare póte aduce partea sa la binele și mărirea némului sĕu, séu a cercului în care trăesce. Nefericirea aceluia, care pune unŭ zidŭ nepĕtrunsŭ între sine și frații sĕi, și care, putênd'o face, n'a simțitŭ nicĭ-odată sfânta pornire de-a face bine altora, de-a aduce unŭ sacrificiu pentru binele societății.

Decĭ, orĭcine simte în inima sa o scînteiă de bunătate, sĕ n'o lase a se stinge; s'o arate prin fapte și s'o desvolte prin cultură, cu deosebire prin studiulŭ vieții ómenilorŭ marĭ; căcĭ numai printr'însa omulŭ póte fi în adevĕrŭ mare; ea este foculŭ sacru, care, cu câtŭ arde mai viu în noi, cu atâtŭ mai multŭ ne lumineză și încăldesce viéța. „Dumnedeu este iubire", dice evangelistulŭ, „și acelŭ care locuesce în iubire, locuesce în Dumnedeu și Dumnedeu într'însulŭ." *)

M. Strajanu.

*) Confer. Schopenhauer: Die beiden Grund probleme der Ethik, p. 272. Die Welt als Wille und vorstellung, ș. a.

*) Ioanŭ I, epistolă, c. IV, v. 16.

Nr. 41—1888.
pres.

CONCURSŬ

Pentru ocuparea postului de învĕţătorésă la scóla comunală de fetiţe din Haţegŭ, se escrie concursŭ până la *10 Octomvrie 1888.*

Emolumintele suntŭ:

a) salariu anualŭ 400 fl. eventualŭ dela 1 Ianuarie 1889 300 fl.
b) cuartirŭ liberŭ — 4 orgi lemne.

Concurentele au a documenta, că obţinŭ diploma de cualificaţiune, şi că sciu perfectŭ limba română şi maghiară.

Eforia scolară comunală.

Haţegu, la 19 Septemvre 1888. **Bersanŭ,** preşedinte scolarŭ.

160,3—3

Sz. 6513—1888.
tkv. számhoz. 157

Arverési hirdetményi kivonat.

A brassoi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhirré teszi, hogy Barszán Katharina végrehajtatónak Dr. Otrobán Nándor végrehajtást szenvedő elleni 716 frt. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a brassai kir. törvényszék területén lévő Brassó város határában fekvő a brassoi 6460 számu tjkben foglalt 24801/1, 24801/2, 24801/3 hrszám ingatlanak és annak tartalékaira az árverést 1272 frt. ezennel ingatlanokra kikiáltási árban elrendelte, és hogy ezen ingatlanok az *1888 évi October hó 23-ik napján delelött 9 órakor* ezen tkvi hatoság irodájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alol is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át 127 frt 20 kr. készpénzben, vagy az 1881 évi LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-us értelmében a bánatpénznek a biróságnál elöleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brassóban 1888 évi September hó 1-ik napján.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Picăturile de stomachŭ MARIAZELLER,

care lucră escelentŭ în contra tuturorŭ bólelorŭ de stomachŭ.

Schutzmarke.

Neîntrecute pentru lipsa de apetitŭ, slăbiciunea stomachului, respiraţiunea cu mirosŭ greu, umflare (vênturĭ), răgăelă acră, colică, catarŭ de stomachŭ, acrelă, formarea de petră şi năsipŭ, producerea escesivă de flegmă, gălbinare, greaţă şi vomare, durere de capŭ (decă provine dela stomachŭ), cârcei la stomachŭ, constipaţiune séu încuiare, încărcarea stomachului cu mâncărĭ şi bĕuturĭ, limbricĭ, suferinţe de splină, ficatŭ şi de haemorhoide. — Preţulŭ unei sticle **dinpreună cu prescriereade întrebuinţare 40 cr., sticla îndoitŭ de mare 70 cr.**

Espediţia centrală prin farmacistulŭ

Carl Brady, Kremsier (Moravia.)

Picăturile de stomachŭ Mariazeller nu suntŭ unŭ remediu secretŭ. Părţile conţinĕtóre suntŭ arătate în **prescrierea de întrebuinţare,** ce se află la fie-care sticlă.

Veritabile se află mai în tóte farmaciile.

Avertismentu! Picăturile de stomachŭ Mariazeller se falsifică şi se imitéză de multe orĭ. — **Ca semnŭ, că suntŭ veritabile,** servesce învelitórea roşiă provĕdută **cu marca de protecţiune de mai susŭ,** şi afară de acésta pe fiecare **prescriere de întrebuinţare,** ce se află la fiecare sticlă, trebue sĕ fie arătatŭ, că acésta s'a tipăritŭ în tipografia D-lui H. Gusek în Kremsier.

Veritabile se află: **Braşovu,** farmacia *Franz Kellemen,* farmacia la „Biserica Albă"; farm. *I. Goos;* farm. *Iul. Hornung;* farmacia *F. Iekelius' W-we;* farm. *K. L. Schuster.* farmacia *Heinrich G. Obert;* farmacia *Ed. Kugler* la „Higiea".

Băile Tuşnadu: farmacia *Alex. Dobay.* **Cohalmu:** farm. *Ed. Melas,* farmacia *E. Wolff,* **Feldióră:** (Marienburg), farm. *Wil. Schneider.* **Făgăraşu:** farm. *v. Bildner,* farm. *Hermann.* **Sz. Szt. György:** farm. *Val. Beteg,* farm*Barabás Fer.* 13,52—28

Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

Rugăm pe d-nii abonaţi ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Administraţ. „Gaz. Trans."

77

Se deschide abonamentŭ pre anulŭ 1888

la

AMICULU FAMILIEI. Diarŭ beletristicŭ şi enciclopedicŭ-literarŭ — cu ilustraţiunĭ. — Cursulŭ XII. — Apare în 1 şi 15 dĭ a lunei în numerĭ câte de 2—3 cóle cu ilustraţiunĭ frumóse; şi publică articlii socialĭ, poesii, novele, schiţe, piese teatralĭ ş. a. — mai departe tractéză cestiunĭ literare şi scienţifice cu reflesiune la cerinţele vieţei practice; apoi petrece cu atenţiune viéţa socială a Românilorŭ de pretutindenea, precum şi a celorlalte poporaţiunĭ din patriă şi străinătate; şi prin glume în mare parte ilustrate nisuesce a face câte o óră plăcută familiei strivite de grijile vieţei; şi preste totŭ nisuesce a întinde tuturorŭ individilorŭ din familiă o petrecere nobilă şi instructivă. — Preţulŭ de prenumeraţiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl., pentru România şi străinătate 10 francĭ — lei, plătibilĭ şi în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

PREOTULŬ ROMÂNŬ. Diarŭ bisericescŭ, scolarŭ şi literarŭ — cu ilustraţiunĭ. — Cursulŭ XIV. — Apare în broşurĭ lunare câte de 2½ — 3½ cóle; şi publică portretele şi biografiile archiereilorŭ şi preoţilorŭ mai distinşĭ, precum şi alte portrete şi ilustraţiunĭ, — mai departe articlii din sfera tuturorŭ sciinţelorŭ teologice şi între aceştia mulţime de predice pre dumineci, serbătorĭ şi diverse ocasiunĭ, mai alesŭ funebralĭ, — apoi studii pedagogice-didactice şi scienţifice-literarĭ; şi în urmă totŭ soiulŭ de amĕnunte şi scirĭ cu preferinţa celorŭ din sfera bisericéscă, scolastică şi literară. — Preţulŭ de prenumeraţiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl. — pentru România 10 francĭ — lei, plătibilĭ şi în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

Colectanţii primescŭ gratisŭ totŭ alŭ patrulea esemplarŭ.

Numerĭ de probă se trimitŭ gratisŭ orĭ-cuĭ cere.

A se adresa la „CANCELARIA NEGRUŢU" în Gherla — Şz-ujvár. — Transilvania.

Totŭ de aci se mai potŭ procura şi următórele cărţi din editura propriă:

Apologie. Discusiunĭ filologice şi istorice maghiare privitóre la Românĭ, învederite şi rectificate de Dr. Gregoriu Silaşi. — Partea I. Paulŭ Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Şincai. Preţulŭ 30 cr.

Renascerea limbei românescĭ în vorbire şi scriere învederită şi apreţiată de Dr. Gregoriu Silaşi. (Op complet). Broşura I. II. şi III. Preţulŭ broş. I. II. câte 40 cr. — Broşura III. 30 cr. Tóte trei împreună 1 fl.

Cuvêntărĭ bisericescĭ la tóte sĕrbătorile de peste anŭ, de I. Papiu. Unŭ volumŭ de preste 26 cóle. Acest opŭ de cuvêntărĭ bisericescĭ întrece tóte opurile de acestu soiu apărute până acum — avêndu şi o notiţă istorică la fiă-care serbătóre, care arată timpulŭ întroducerei, fasele prin carĭ a trecutŭ şi modul cum s'a stabilitŭ respectiva şĕrbătóre. Preţulŭ e 2 fl.

Barbu cobzariulŭ. Novelă originală de Emilia Lungu. Preţulŭ 15 cr.

Puterea amorului. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Preţulŭ 20 cr.

Idealulŭ perdutŭ. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinaru. Preţulŭ 15 cr.

Opera unui omŭ de bine. Novelă originală. — Continuarea novelei: **Idealulŭ pierdutŭ** de Paulina C. Z. Rovinaru. Preţulŭ 15 cr.

Fântâna dorului. Novelă poporală de Georgiu Simu. Preţulŭ 10 cr.

Codreanŭ craiulŭ codrului. Baladă de Georgiu Simu. Preţulŭ 10 cr.

Ultimulŭ Sichastru. Tradiţiune de Georgiu Simu. Preţulŭ 10 cr.

Elŭ trebue sĕ se însore. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruţŭ. Preţulŭ 25 cr.

Branda seu Nunta fatală. Schiţă din emigrarea lui Dragoşŭ. Novelă istorică naţională. Preţulŭ 20 cr.

Numerii 76 şi 77. Naraţiune istorică după Wachsmann, de Ioanŭ Tanco. Preţulŭ 30 cr.

Probitatea în copilăriă. Schiţă din sfera educaţiunei. După Ernest Legouvé. Preţulŭ 10 cr.

Hermanŭ şi Dorotea după W. de Goethe, traducţiune liberă de Constantinŭ Morariu. Preţulŭ 50 cr.

Ifigenia în Aulida. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Preţulŭ 30 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Preţulŭ 30 cr.

Petulantulŭ. Comediă în 5 acte, după Augustŭ Kotzebue, tradusă de Ioanŭ St. Şuluţŭ. Preţulŭ 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ţinută în salele gimnasiului din Fiume prin Vincenţiu Nicóră, prof. gimnas. — Cu portretulŭ M. S. Regina României. Preţulŭ 15 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unŭ volumŭ de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese şi arangiate. Preţulŭ redusŭ (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Trandafirĭ şi viorele, poesii poporale, culese de Ioanŭ Popŭ Reteganu. Unŭ volumŭ de 14 cóle. Preţ. 60 cr.

Tesaurulŭ dela Petrosa seu **Cloşca cu puii ei de aurŭ.** Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Preţulŭ 20 cr.

Biblioteca Sătenului Românŭ. Cartea I, II, III, IV, cuprindŭ materii fórte interesante şi amusante. Preţulŭ la tóte patru 1 fl. — câte una deosebĭ 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii fórte interesante şi amusante. Preţulŭ 30 cr.

Colectă de recepte din economiă, industriă, comerciu şi chemiă. Preţulŭ 50 cr.

Economia pentru scólele popor. de T. Roşiu. Ed. II. Preţulŭ 30 cr.

Indreptarŭ teoreticŭ şi practicŭ pentru învĕţămêntulŭ intuitivŭ în folosulŭ elevilorŭ normalĭ (preparandialĭ), a învĕţătorilorŭ şi a altorŭ bărbaţĭ de scólă, de V. Gr. Borgovanŭ, profesorŭ preparandialŭ. Preţulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ 1 fl. 80 cr. v. a. In literatura nóstră pedagogică abia aflămŭ vre-unŭ opŭ, întocmitŭ după lipsele scólelorŭ nóstre în mĕsura în care este acesta, pentru aceea îlŭ şi recomandămŭ mai alesŭ directorilorŭ şi învĕţătorilorŭ ca celorŭ în prima liniă interesaţĭ.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Românĭ. De V. Gr. Borgovan. Preţulŭ 15.

Manualŭ de Gramatica limbei române pentru scólele poporalĭ în trei cursurĭ de Maximŭ Popŭ, profesorŭ la gimnasiulŭ din Năsĕudŭ. — Manualŭ aprobatŭ prin ministeriulŭ de culte şi instrucţiune publică cu rescriptulŭ de datŭ 26 Aprilie 1886, Nr. 13,193. — Preţulŭ 30.

Gramatica limbei române lucrată pe base sintactice de Ioanŭ Buteanu, prof. gimn. Unŭ volumŭ de peste 30 cóle. Preţulŭ 2 fl.

Manualŭ de stilistică de Ioanŭ F. Negruţŭ, profesorŭ. Opŭ aprobatŭ şi din partea ministeriului de culte şi instrucţiune publică cu rescriptulŭ de dato 16 Dec. 1885 Nru. 48,518. Partea practică fórte bogată a acestui op — cuprindêndŭ composiţiunĭ de totŭ soiulŭ de acte obveniente în referinţele vieţei socialĭ — se póte întrebuinţa cu multŭ folosŭ de către preoţĭ, învĕţătorĭ şi alţĭ cărturarĭ românĭ. Preţulŭ 1 fl. 10 cr.

Nu mĕ uita. Colecţiune de viersurĭ funebralĭ, urmate de iertăciunĭ, epitafiă ş. a. Preţulŭ 50 cr.

Carte conducĕtóre la propunerea calculărei în scóla poporală pentru învĕţătorĭ şi preparandĭ. Broş. I. scrisă de Gavrilŭ Trifu profesorŭ preparandialŭ. Preţulŭ 80 cr.

Cele mai eftine cărţĭ de rugăciunĭ:

Mărgăritarulŭ sufletului. Carte bogată de rugăciunĭ şi cântărĭ bisericescĭ fórte frumosŭ ilustrată. Preţulŭ unui esemplarŭ broşuratŭ e 40 cr., legatŭ 50 cr., legatŭ în pânză 60 cr., legatŭ mai finŭ 60, 80, 90 cr., 1 fl., în legătură de luxŭ 1.50—2.50

Miculŭ mărgăritarŭ sufletescŭ. Cărticică de rugăciunĭ şi cântărĭ bisericescĭ — frumosŭ ilustrată, pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Preţulŭ unui esemplarŭ broşuratŭ e 15 cr., — legatŭ 22 cr., legatŭ în pândă 26 cr.

Cărticică de rugăciunĭ şi cântărĭ pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele, Cu mai multe icóne frumóse. Preţulŭ unui esemplarŭ e 10 cr.; 50=3 flor.; 100=5 fl.

Visulŭ Prea Sântei Vergure Maria a Născĕtórei de D-deu urmatŭ de mai multe rugăciunĭ frumóse. Cu icóne frumóse. Preţulŭ unui esemplarŭ spedatŭ franco e 10 cr., 50 esemplare 3 fl., 100 esemplare 5 fl. v. a.

Epistolia D. N. Isusŭ Christosŭ. Preţulŭ unui esemplarŭ legatŭ şi spedatŭ franco e 15 cr.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.